

Категорія справи № 910/8122/17: **не визначено.**

Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **03.01.2019.** Оприлюднено: **03.01.2019.**

Номер судового провадження: **12-186гс18**

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

11 грудня 2018 року

м. Київ

Справа № 910/8122/17

Провадження № 12-186гс18

Велика Палата Верховного Суду у складі:

головуючого судді **Князєва В. С.,**

судді-доповідача **Кібенко О. Р.,**

суддів: **Антонюк Н. О., Бакуліної С. В., Британчука В. В., Гудими Д. А., Данішевської В. І., Золотнікова О. С., Лобойка Л. М., Лященко Н. П., Прокопенка О. Б., Рогач Л. І., Саприкіної І. В., Ситнік О. М., Уркевича В. Ю., Яновської О. Г.,**

за участю секретаря судового засідання Черненко О. В.

та представників учасників справи:

Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина» - Шутяк С.В.,

Товариства з обмеженою відповідальністю «Аквадельф» - не з'явилися,

розглянула у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи касаційну скаргу Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина»

на рішення Господарського суду міста Києва від 21 вересня 2017 року, ухвалене суддею Ковтуном С. А.,

та постанову Київського апеляційного господарського суду від 06 лютого 2018 року, ухвалену колегією суддів у складі Пашкіної С. А., Калатай Н. Ф., Сітайло Л. Г.,

у справі Господарського суду міста Києва

за позовом Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина»

до Товариства з обмеженою відповідальністю «Аквадельф»

про заборону діяльності дельфінарію

Історія справи

Короткий зміст позовних вимог

1. У травні 2017 року Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина» (далі - МБО «Екологія-Право-Людина» або позивач) звернулася до Господарського суду міста Києва з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Аквадельф» (далі - ТзОВ «Аквадельф» або відповідач) про заборону діяльності дельфінарію «Оскар-Трускавець» ТзОВ «Аквадельф», розташованого на вул. Городище, 18 у м. Трускавці Львівської області.

2. Відповідно до уточнених позовних вимог МБО «Екологія-Право-Людина» просила суд припинити господарську діяльність цього дельфінарію в частині експлуатації дельфінів афалін та морських котиків до моменту забезпечення умов утримання, що вимагаються чинним законодавством, зокрема: забезпечення басейнів та вольтерів дельфінарію природною морською водою; отримання дозволів на право займатися розведенням у напіввільних умовах чи в неволі видів тварин, які занесені до Червоної книги України, на проведення заходів із залученням тварин, на утримання диких тварин у неволі; проведення культурно-масових заходів (шоу-вистав) із залученням кожної окремої тварини не більше 90 хвилин на добу; збільшення площі басейну до 350 кв. м.

3. Позовні вимоги мотивовано тим, що діяльність дельфінарію «Оскар-Трускавець» суперечить частині п'ятій статті 25 Закону України від 21 лютого 2006 року № 3447-IV «Про захист тварин від жорстокого поводження»; здійснюється відповідачем без передбачених законодавством дозволів, з порушенням норм і правил утримання тварин у неволі, а також законодавства щодо захисту видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України.

4. Обґрунтовуючи право на звернення до суду, МБО «Екологія-Право-Людина» посилалася на норми Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, ратифікованої Законом України від 06 липня 1999 року № 832-XIV (далі - Орхуська конвенція); стверджувала, що подання позову є реалізацією статутних завдань організації та спрямоване на захист інтересу щодо збереження довкілля.

Короткий зміст рішень судів першої та апеляційної інстанцій

5. Господарський суд міста Києва рішенням від 21 вересня 2017 року, залишеним без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 06 лютого 2018 року, у позові відмовив повністю.
6. Судові рішення мотивовано тим, що звернення МБО «Екологія-Право-Людина» з позовом у цій справі не узгоджується з правовими підставами звернення до суду, передбаченими статтями 1, 2 Господарського процесуального кодексу України (далі - ГПК України) у редакції, чинній на час ухвалення рішення судом першої інстанції. Позивач не є носієм особистих немайнових прав, передбачених статтею 293 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України), а інститут представництва громадськості при доступі до правосуддя, передбачений Орхуською конвенцією, не може застосовуватися при обґрунтуванні права на звернення до суду щодо захисту особистого суб'єктивного цивільного немайнового права фізичної особи на безпечне довкілля. ТзОВ «Аквадельф» не отримало всіх дозвільних документів у зв'язку з відсутністю такої можливості через прогалини у законодавстві. Призупинення діяльності дельфінарію не матиме наслідків створення природних умов існування тварин, а отже, є не ефективним способом захисту.

Короткий зміст вимог та наведених у касаційній скарзі доводів

7. МБО «Екологія-Право-Людина» звернулася до Верховного Суду з касаційною скаргою, в якій просить скасувати судові рішення попередніх інстанцій і ухвалити нове рішення.
8. Скаржник зазначив, що, звертаючись до суду із цим позовом, МБО «Екологія-Право-Людина» як міжнародна благодійна організація намагалася реалізувати гарантоване національними і міжнародними нормами право на судовий захист права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, розраховуючи на можливість ефективного використання судової процедури. Проте суди залишили зазначене поза увагою і застосували обмежувальне тлумачення Закону України від 05 липня 2012 року № 5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (далі - Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»), частини другої статті 293 ЦК України, проігнорувавши, що право на захист порушеного конституційного права на безпечне довкілля належить кожному та може реалізовуватися як особисто, так і через представника, а також шляхом участі спеціального суб'єкта - представника громадськості, яким у зазначеній категорії справ є МБО «Екологія-Право-Людина».
9. МБО «Екологія-Право-Людина» наголошувала, що реалізація права на звернення до суду з цим позовом відповідає статутним завданням організації, положенням чинного національного законодавства та Орхуської конвенції.

Доводи іншого учасника справи

10. ТзОВ «Аквадельф» відзиву на касаційну скаргу МБО «Екологія-Право-Людина» не надало.

Рух касаційної скарги

11. Колегія судів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду ухвалою від 20 червня 2018 року на підставі частини п'ятої статті 302 ГПК України передала справу разом з касаційною скаргою МБО «Екологія-Право-Людина» на розгляд Великої Палати Верховного Суду, пославшись на наявність виключної правової проблеми у вирішенні питання щодо правоздатності міжнародної благодійної організації на захист довкілля у судовому порядку.

ПОЗИЦІЯ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ**Щодо права міжнародної громадської організації бути позивачем у цьому спорі**

12. Вирішуючи питання про права МБО «Екологія-Право-Людина» бути позивачем у судовому спорі щодо захисту довкілля, в тому числі щодо заборони використання тварин, занесених до Червоної книги України, у комерційних цілях, Велика Палата Верховного Суду виходить з таких міркувань.
13. У цій справі МБО «Екологія-Право-Людина» пред'явила вимоги до ТзОВ «Аквадельф» про припинення діяльності дельфінарію «Оскар-Трускавець» відповідача, розташованого на вул. Городище, 18 у м. Трускавці Львівської області, в частині експлуатації дельфінів роду афалін і морських котиків до моменту забезпечення умов утримання, встановлених чинним законодавством. Позивач зазначив, що відповідач здійснює свою діяльність без отримання передбачених законодавством дозволів, з порушенням норм і правил утримання в неволі тварин, зокрема без природної морської води, що є жорстоким поводженням з тваринами.
14. Позовні вимоги про припинення господарської діяльності дельфінарію «Оскар-Трускавець» ТзОВ «Аквадельф» до моменту забезпечення умов утримання відповідно до вимог законодавства стосуються припинення незаконного комерційного використання тварин, занесених до Червоної книги України (стаття 19 Закону України від 07 лютого 2002 року № 3055-III «Про Червону книгу України») із застосуванням механізму, передбаченого частиною другою статті 293 ЦК України.
15. Обґрунтовуючи своє право на звернення до суду, МБО «Екологія-Право-Людина» вказувала на мету і завдання діяльності благодійної організації, а також на норми національного законодавства і міжнародних договорів, ратифікованих Україною, які, за її твердженнями, наділяють організацію правом представляти свої інтереси й інтереси інших осіб у суді у справах, пов'язаних з порушенням екологічних чи інших прав людини і громадянина або з порушенням екологічного законодавства.
16. Відмовляючи в позові, суди попередніх інстанцій виходили з того, що звернення МБО «Екологія-Право-Людина» до суду із цим позовом не узгоджується з положеннями статей 1, 2 ГПК України, у редакції, чинній на момент звернення позивача до суду, частини другої статті 293 ЦК України.
17. Велика Палата Верховного Суду не погоджується з наведеними висновками судів попередніх інстанцій з огляду на такі міркування.
18. Відповідно до статті 50 Конституції України кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданого порушенням цього права шкоди. Екологічні інтереси населення можуть підлягати судовому захисту на підставі частини сьомої статті 41 Конституції України, відповідно до якої використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію та природні якості землі, а також присієв статті 66 Основного Закону, відповідно до якої ніхто не повинен заподіювати шкоду довкіллю.
19. Міжнародним документом, який закріпив зобов'язання держав у сфері доступу до правосуддя в екологічних справах, стала Орхуська

конвенція.

20. Орхуську конвенцію ратифіковано Законом України № 832-ХІУ від 06 липня 1999 року, тому її положення відповідно до статті 9 Конституції України є нормами прямої дії, а положення національного законодавства про процедури і механізми судового захисту порушених екологічних прав та інтересів можуть їх конкретизувати.

21. Для забезпечення належної реалізації, зокрема, зокрема, екологічних прав Орхуська конвенція передбачає у статті 9 право і гарантії доступу до судового й адміністративного оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що вчинені з порушенням права на доступ до інформації чи права на участь у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля.

22. Пунктом 3 статті 9 Орхуської конвенції на її Договірні Сторони покладається зобов'язання, зокрема, забезпечувати доступ громадськості до процедур оскарження дій та бездіяльності державних органів і приватних осіб, що порушують вимоги національного екологічного законодавства.

23. При цьому відповідно до Орхуської конвенції представники громадськості мають право оспорювати порушення національного законодавства у сфері довкілля незалежно від того, належать такі порушення до прав на інформацію і на участь громадськості при прийнятті рішень, гарантованих Орхуською конвенцією, чи ні (згідно з Керівництвом із провадження Орхуської конвенції (ООН, 2000 рік), далі - Керівництво). Орхуська конвенція забезпечує доступ до правосуддя як на підставі власних положень, так і в порядку забезпечення дотримання національного природоохоронного законодавства.

24. Приписи нормативно-правових актів усіх рівнів щодо принципів, правил, вимог, обов'язків різноманітних суб'єктів, що стосуються утримання диких тварин, на усіх правових титулах (в усіх формах власності чи користування), в неволі чи в напіввільних умовах, є «національним законодавством, що стосується навколишнього середовища» у розумінні пункту 3 статті 9 Орхуської конвенції. Порушення приписів цих нормативно-правових актів може бути предметом судового оскарження відповідно до статті 9 Орхуської конвенції.

25. Згідно із Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» сферами благодійної діяльності є, зокрема, екологія, охорона довкілля та захист тварин (стаття 3). Благодійній організації, до статутних цілей якої включено діяльність у сфері екології, охорони довкілля та захисту тварин, Орхуська конвенція надає право на доступ до правосуддя з питань довкілля у розумінні пункту 4 статті 9 цієї Конвенції.

26. Згідно із пунктами 2.1. та 2.3. статуту МБО «Екологія-Право-Людина» метою створення і діяльності організації є здійснення благодійної діяльності, яка полягає у наданні допомоги фізичним і юридичним особам у захисті їхніх екологічних прав та захисті довкілля в інтересах суспільства, а однією з форм такої діяльності, зокрема, є представництво інтересів організації, її членів та інтересів інших осіб у судах України у справах, пов'язаних з порушенням екологічних прав людини і громадянина або екологічного законодавства.

27. З урахуванням наведеного Велика Палата Верховного Суду вважає, що МБО «Екологія-Право-Людина» є природоохоронною організацією, яка відповідно до положень Орхуської конвенції та Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації»), а також відповідно до свого статуту, має право на представництво в суді екологічних інтересів суспільства та окремих його членів з метою захисту порушених екологічних прав людини та громадянина або з метою усунення порушень вимог екологічного законодавства.

28. Велика Палата Верховного Суду погоджується з доводами скаржника про те, що, відмовляючи в позові в цій справі, суди застосували обмежене тлумачення чинного законодавства, частиною якого є Орхуська конвенція, проігнорували, що право на захист порушеного конституційного права на безпечне довкілля належить кожному та може реалізовуватися як особисто, так і шляхом участі представника громадськості, яким у цьому випадку є МБО «Екологія-Право-Людина».

Щодо юрисдикції спору

29. Виходячи зі змісту заявлених позовних вимог (припинення незаконної діяльності, зокрема, внаслідок відсутності дозвільних документів), Велика Палата Верховного Суду вважає, що спір має публічно-правовий характер та має розглядатися в порядку адміністративного судочинства з огляду на таке.

30. Обгрунтовуючи позов, МБО «Екологія-Право-Людина» вказує на такі порушення відповідачем вимог законодавства як: здійснення ТзОВ «Аквадельф» діяльності, що суперечить частині п'ятій статті 25 Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження», якою забороняється діяльність дельфінарів, що не мають природної морської води; здійснення діяльності дельфінарію без дозволів; недотримання відповідачем зоогігієнічних, ветеринарно-санітарних норм і правил, установлених для утримання тварин, а також санітарно-епідеміологічних норм.

31. Згідно із частиною другою статті 293 ЦК України діяльність фізичної та юридичної особи, що призводить до знищення, псування, забруднення довкілля, є незаконною. Кожен має право вимагати припинення такої діяльності. Водночас згідно з екологічним законодавством припиненню в судовому порядку підлягає не лише діяльність, яка завдає шкоди довкіллю, а й діяльність, що здійснюється з порушенням його вимог.

32. У цій справі публічний характер позовних вимог обумовлений не стільки порушенням вимог статті 293 ЦК України, скільки порушенням норм конституційного та екологічного права, якими гарантовано право власності Українського народу на природні ресурси (стаття 13 Конституції України, стаття 4 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», законів «Про тваринний світ», «Про Червону книгу України»), а також похідним від нього правом кожного на здійснення загального та спеціального використання природних ресурсів (пункт г частини першої статті 9 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»).

33. Державній охороні і регулюванню використання на території України підлягають: навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в економіці в даний період, в тому числі тваринний світ (стаття 5 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»).

34. Принципи охорони довкілля конкретизовано, зокрема, у статті 38 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», згідно з якою в порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів. Цей Закон закріплює перелік основних екологічних вимог, що є обов'язковими при використанні природних ресурсів, в тому числі й тваринного світу.

- 35.** Закон України «Про тваринний світ», приписи якого мають завданням захист від страждань і загибелі тварин унаслідок жорстокого поводження з ними, захист їх природних прав та укріплення моральності й гуманності суспільства, збереження та поліпшення середовища існування диких тварин, а також забезпечення умов збереження всього видового і популяційного різноманіття тварин (преамбула та стаття 2), закріплює вимоги до спеціального використання об'єктів тваринного світу, яке набувається лише шляхом отримання спеціального дозволу та за плату (стаття 17).
- 36.** Положенням про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 року № 459 (далі - Порядок), встановлено, що до природних ресурсів, на які видається дозвіл на спеціальне використання, належать: тварини та морські ссавці, що перебувають у стані природної волі, а також інші об'єкти тваринного світу, віднесені до природних ресурсів загальнодержавного значення; види тварин і рослин, занесені до Червоної книги України (пункт 2).
- 37.** Стаття 5 Закону України «Про Червону книгу України» встановлює, що об'єкти Червоної книги України належать до природних ресурсів загальнодержавного значення і підлягають особливій охороні на всій території України у межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.
- 38.** Видача дозволів на спеціальне використання природних ресурсів, зокрема видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України, здійснюється обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища (пункт 4 Порядку).
- 39.** Згідно зі статтею 8 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» утримання диких тварин у неволі допускається, якщо створені умови, що відповідають їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям. Утримання диких тварин у неволі без створення відповідних умов не допускається. Утримання диких тварин у неволі допускається за наявності дозволу, який видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.
- 40.** Відповідно до статті 19 Закону України «Про Червону книгу України» спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України здійснюється у виняткових випадках лише у наукових і селекційних цілях, у тому числі для розмноження, розселення і розведення у штучно створених умовах, а також для відтворення популяцій за дозволом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, на підставі рішень Національної комісії з питань Червоної книги України, прийнятих відповідно до її повноважень. Спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України з метою отримання прибутку забороняється.
- 41.** Позивач стверджував, що згідно з відомостями Червоної книги України дельфіни у неволі не можуть розмножуватися, а це означає, що їх вилов з метою утримання в неволі приводить до зменшення рідкісної популяції.
- 42.** Отже, згідно з вимогами природоохоронного законодавства використовувати диких живих тварин суб'єктами господарювання, як і іншими суб'єктами, слід з урахуванням зазначених законодавчих приписів, а саме: на підставі відповідного дозволу; з обов'язковим дотриманням екологічних стандартів, нормативів і лімітів їх використання; із забезпеченням збереження просторової та видової різноманітності тваринного світу; здійснюючи заходи щодо запобігання псуванню, виснаженню об'єктів тваринного світу та негативного впливу на стан довкілля в цілому; здійснюючи господарську діяльність без порушення екологічних прав інших осіб.
- 43.** При використанні природних ресурсів має забезпечуватися виконання й інших вимог, установлених Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» та іншими актами екологічного, зокрема фауністичного, законодавства України. При цьому слід урахувати, що відповідно до частини першої статті 9 ЦК України положення цього Кодексу застосовуються до врегулювання відносин, які виникають у сферах використання природних ресурсів та охорони довкілля, у разі, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства.
- 44.** З урахуванням наведеного твердження ТзОВ «Аквадельф» про відсутність у нього дозвільних документів у зв'язку із прогалинами у законодавстві є необґрунтованим. Як встановлено судом першої інстанції та не спростовано судом апеляційної інстанції, відповідач не отримав відповідних дозвільних документів.
- 45.** МБО «Екологія-Право-Людина», звертаючись із позовом до суду про усунення допущених відповідачем порушень щодо використання диких живих тварин, фактично реалізує повноваження органів державної влади, які мають здійснювати контроль за дотриманням суб'єктами господарювання вимог законодавства щодо захисту тваринного світу.
- 46.** Так, згідно з Керівництвом здатність громадськості надавати допомогу в забезпеченні дотримання екологічного законодавства є важливою підмогою в роботі урядових органів.
- 47.** Орхуська конвенція встановлює, що забезпечення дотримання екологічного законодавства - це не лише обов'язок природоохоронних органів, але й громадськості, яка також покликана відігравати цілком визначену роль. Згідно з Орхуською конвенцією сторони повинні гарантувати, щоб представники громадськості могли безпосередньо забезпечити дотримання закону в разі дій або бездіяльності як з боку приватних осіб, так і з боку державних органів. Крім того, представники громадськості можуть оскаржувати дії або бездіяльність державних органів, які порушують національне природоохоронне законодавство. Під бездіяльністю в цьому випадку розуміється нездатність здійснити чи забезпечити дотримання природоохоронного законодавства іншими державними органами або приватними суб'єктами діяльності.
- 48.** Відповідно до Керівних принципів щодо забезпечення доступу до екологічної інформації та участі громадськості в процесі ухвалення рішень в галузі охорони навколишнього середовища (Софія, 23-25 жовтня 1995 року) (Софійські принципи) громадськість повинна мати доступ у міру необхідності до адміністративних і судових процедур для оскарження дій або бездіяльності приватних осіб і державних органів, які порушують положення національного законодавства, що стосується навколишнього середовища.
- 49.** Як встановлено судами першої та апеляційної інстанції, Державна екологічна інспекція у Львівській області 11 грудня 2015 року винесла припис № 425/04/156-04, яким зобов'язала відповідача до 30 квітня 2016 року отримати дозволи на утримання диких тварин у неволі, на право займатися розведенням у напіввільних умовах чи в неволі видів тварин, які занесені до Червоної книги України, на проведення заходів із залученням тварин. Як наслідок, ТОВ «Аквадельф» зверталося до компетентних державних органів із заявами та листами про надання дозвільних документів. Відповідач звертався, зокрема, до Міністерства екології та природних ресурсів України за роз'ясненнями щодо отримання дозволу на право займатися розведенням у напіввільних умовах чи в неволі видів тварин, занесених до Червоної книги України. У відповідь Міністерство екології та природних ресурсів України (лист від 01 лютого 2016 року № 8-04-55-16)

повідомило про те, що відсутність затвердженого порядку оформлення вищевказаного документа дозвільного характеру та його форми унеможливає видачу дозволів на утримання диких тварин у неволі.

50. Втім відсутність установленого чинним законодавством спеціального порядку видачі дозволів не надає права суб'єктам господарювання здійснювати діяльність з використання диких тварин без відповідних дозволів, оскільки це заборонено законодавством.

51. Наведене вище свідчить про незабезпечення з боку органів державної влади належного захисту диких тварин, які використовуються у видовищних заходах та комерційних цілях.

52. Відповідно до абзацу другого пункту 1 Положення про Міністерство охорони навколишнього природного середовища України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 листопада 2006 року N 1524, головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів є Міністерство охорони навколишнього природного середовища України (далі - Мінприроди). Одними з основних завдань Мінприроди є забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

53. Згідно зі статтею 292 Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження» контроль за утриманням та розведенням диких тварин, які перебувають у стані неволі або в напіввільних умовах, контроль за наявністю у юридичних чи фізичних осіб документів, що підтверджують законність набуття диких тварин, у тому числі занесених до Червоної книги України, контроль за наявністю дозвільних документів на утримання та розведення диких тварин належить до повноважень Державної екологічної інспекції України.

54. Як вже позначено вище, позивач (МБО «Екологія-Право-Людина»), у цьому спорі фактично реалізує повноваження органу державної влади (як суб'єкта владних повноважень) щодо захисту диких тварин, які незаконно використовуються у комерційних цілях.

55. Отже, з огляду на публічно-правовий характер спірних відносин такий спір має розглядатися в порядку адміністративного судочинства. При цьому право міжнародної громадської організації звернутися з позовом про усунення порушень природоохоронного законодавства не виключає можливості залучення у цьому спорі як співвідповідача уповноваженого органу державної влади (Мінприроди).

56. Велика Палата Верховного Суду вважає, що МБО «Екологія-Право-Людина» має право звернутися до суду з метою усунення порушень вимог екологічного законодавства відповідачем. Водночас, оскільки зверненням з таким позовом позивач фактично замінює органи державної влади у питанні здійснення контролю за дотриманням природоохоронного законодавства, цей спір має публічно-правовий характер, а отже, повинен вирішуватися в порядку адміністративного, а не господарського судочинства.

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ КАСАЦІЙНОЇ СКАРГИ

Щодо суті касаційної скарги

57. Згідно з пунктом 5 частини першої статті 308 ГПК України суд касаційної інстанції за результатами розгляду касаційної скарги має право скасувати судові рішення суду першої та апеляційної інстанцій повністю або частково і закрити провадження у справі.

58. Судове рішення, яким закінчено розгляд справи, підлягає скасуванню в касаційному порядку повністю або частково із залишенням позову без розгляду або закриттям провадження у справі у відповідній частині з підстав, передбачених статтями 226 та 231 ГПК України. Порушення правил юрисдикції господарських судів, визначених статтями 20-23 цього Кодексу, є обов'язковою підставою для скасування рішення незалежно від доводів касаційної скарги. (частини перша, друга статті 313 цього ж Кодексу).

59. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 231 ГПК України господарський суд закриває провадження у справі, якщо спір не підлягає вирішенню в порядку господарського судочинства.

60. Таким чином, касаційна скарга підлягає задоволенню частково, а оскаржувані судові рішення - скасуванню із закриттям провадження у справі.

Керуючись статтями 231, 300, 301, 308, 313 - 317 ГПК України, Велика Палата Верховного Суду

ПОСТАНОВИЛА:

1. Касаційну скаргу Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина» задовольнити частково.

2. Рішення Господарського суду міста Києва від 21 вересня 2017 року та постанову Київського апеляційного господарського суду від 06 лютого 2018 року у справі № 910/8122/17 скасувати.

3. Провадження у справі № 910/8122/17 закрити.

Постанова набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною й оскарженню не підлягає.

Головуючий суддя **В. С. Князєв**
Суддя-доповідач **О. Р. Кібенко**
Судді: **Н. О. Антонюк** **Н. П. Лященко**

С. В. Бакуліна **О. Б. Прокопенко**
В. В. Британчук **Л. І. Рогач**
Д. А. Гудима **І. В. Саприкіна**
В. І. Данішевська **О. М. Ситнік**

О. С. Золотніков

В. Ю. Уркевич

Л. М. Лобойко

О. Г. Яновська